

Europaudvalget, Sundheds- og Forebyggelsesudvalget og Fødevareudvalget

Folketingets repræsentant ved EU

EU-note

Til: Udvalgenes medlemmer

Dato: 6. december 2011

Kommissionen foreslår plan for bekæmpelse af antibiotikaresistens

Sammenfatning

Kommissionen har fremlagt en handlingsplan med 12 tiltag til bekæmpelse af antibiotikaresistens. Kommissionen lægger op til en grænseoverskridende indsats med et fokus på human- og veterinærmedicin, landbrug og handel. Handlingsplanen omfatter bl.a. øget oplysning om hensigtsmæssig brug af antibiotika til både dyr og mennesker og en styrkelse af forskningen i antibiotikaresistens. Kommissionens meddelelse bygger på to betænkninger udarbejdet af henholdsvis Europa Parlamentets Landbrugsudvalg og Parlamentets Sundhedsudvalg. Emnet vil desuden blive taget op under dansk EU-formandskab, hvor regeringen afholder en konference om bekæmpelse af antibiotikaresistens.

Den 15. november 2011 offentliggjorde Kommissionen en femårig handlingsplan med 12 tiltag til bekæmpelse af den voksende trussel fra antibiotikaresistens¹. I handlingsplanen fremhæves behovet for en grænseoverskridende indsats mod antibiotikaresistens, da det er et globalt problem for folkesundheden. Ifølge Kommissionen er der brug for en integreret tilgang med fokus på forskellige sektorer som human- og veterinærmedicin, husdyrhold, landbrug, miljø og handel. Den nuværende indsats på området har ikke været tilstrækkelig, og ifølge Kommissionen er der derfor brug for en væsentlig styrket og målrettet tilgang for at finde en løsning på problemet.

Problemet med antibiotikaresistens

Siden opdagelsen af penicillin i starten af 1900-tallet har antimikrobiel medicin (herefter "antibiotika") været afgørende for behandlingen af infektioner hos mennesker og dyr. Antibiotika bruges både til behandlingen af sygdomme som lungebetændelse, tuberkulose, HIV/AIDS og til infektioner opstået på hospitaler (som f.eks. stafylokokker). Antibiotika anvendes også i veterinærmedicin og til ikke-terapeutiske formål (f.eks. til bekæmpelse af skadedyr i drivhuse).

I dag trues behandlingen af infektioner med antibiotika af fremkomsten og spredningen af bakterier, som er resistente over for antibiotika, hvilket betyder, at medicinen bliver uvirksom. Udviklingen af resistente bakterier er naturlig, men er blevet forstærket af den udbredte anvendelse af antibiotika i forskellige sammenhænge, nærmere bestemt;

- den overdrevne og ukontrollerede brug af **antibiotika til behandling af mennesker**; de seneste år er forbruget af antibiotika (som f.eks. penicillin) steget betydeligt i Europa og ifølge en meningsmåling gennemført af Kommissionen, er flertallet ikke klar over, hvordan antibiotika virker (f.eks. tror 63 % at antibiotika behandler influenza og forkø-

¹ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet, Handlingsplan for den voksende trussel fra antimikrobiel resistens, KOM(2011)748:

http://euo.dk/upload/application/pdf/e752d81a/COM_2011_748_DA_ACTE_f.pdf

lelse²). Derudover er det i mange medlemslande nemt at skaffe sig antibiotika uden en recept fra en læge.

- den overdrevne og ukontrollerede **brug af antibiotika til behandling af dyr**; antibiotika i veterinærmedicin skaber ikke blot problemer i forhold til den fortsatte sygdomsbehandling af dyr, men indebærer også risiko for, at resistente bakterier **overføres fra dyr til mennesker via fødekæden**. Denne risiko forværres af, at visse typer antibiotika stadig benyttes, som et præventivt middel i dyrefoder.
- brugen af **antibiotika til ikke-terapeutiske formål**; antibiotika anvendes i desinfektionsmidler, til plantebeskyttelse og som tilsætningsstoffer til levnedsmidler og foder, herunder vækstfremmere. Denne udbredte brug af antibiotika bidrager også til **øget miljøforurening**.

I dag dør omkring 25.000 mennesker årligt i EU som en konsekvens af resistente bakterier, og problemet er stigende. Derudover forværres situationen af, at der kun er få nye antibiotika under udvikling. På grund af presset for at reducere brugen af antibiotika samt stigende vanskeligheder og omkostninger ved at udvikle nye antibiotika er incitamentet til investeringer i forskning på området meget lavt.

Tidligere tiltag på området

Der findes ikke nogen egentlig lovgivning på EU-niveau, som specifikt vedrører bekæmpelsen af antibiotikaresistens. Problemet anerkendes dog af såvel Rådet, Europa-Parlamentet som Kommissionen.

Således vedtog Rådet i 1999 en resolution, "En strategi mod den mikrobiologiske trussel"³, og i 2001 præsenterede Kommissionen et udspil til en EU-strategi mod antibiotikaresistens⁴. Dette udløste dog kun en henstilling fra Rådet i november 2001 om hensigtsmæssig anvendelse af antibiotika i hu-

² Eurobarometer 338, "Antimicrobial Resistance", april 2010:

http://ec.europa.eu/health/antimicrobial_resistance/docs/ebs_338_en.pdf

³ Rådets Resolution fra 8. juni 1999 om antibiotikaresistens - "En strategi mod den mikrobiologiske trussel": [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1999:195:0001:0003:DA:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1999:195:0001:0003:DA:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1999:195:0001:0003:DA:PDF)

⁴ Kommissionens fællesskabsstrategi mod antimikrobiel resistens (KOM(2001)333):

<http://euo.dk/upload/application/pdf/24413081/20010333.pdf>

manmedicin⁵. Siden hen har Rådet den 10. juni 2008 vedtaget konklusioner om antibiotikaresistens, hvori Kommissionen blev opfordret til at styrke samarbejdet med agenturer og medlemslande i kampen mod antibiotikaresistens. Endvidere opfordrede Rådet den 1. december 2009 Kommissionen til at udarbejde en handlingsplan for udviklingen af nye effektive antibiotika.

I foråret 2011 vedtog Europa-Parlamentet på forslag fra Parlamentets Landbrugsudvalg (AGRI) en beslutning om brugen af antibiotika i dyrefoder, som også kom ind på, hvordan dette medfører øget antibiotikaresistens hos mennesker⁶. I efteråret 2011 blev beslutningen fulgt op med en betænkning, denne gang fra Parlamentets Udvalg for Miljø, Folkesundhed og Fødevareresikkerhed (ENVI), om antibiotikaresistens over for humanmedicin⁷. I denne betænkning, som Parlamentet vedtog den 27. oktober 2011, blev Kommissionen opfordret til at udarbejde en handlingsplan for behandlingen af antibiotikaresistens med fokus på tre overordnede områder:

1. En plan for udviklingen af nye aktive stoffer i samarbejde med lægemiddelsindustrien.
2. Information til borgerne om saglig brug af antibiotika. Samt overvågning og analyse af tendenserne i brugen af antibiotika i de forskellige medlemslande.
3. Undersøgelse og forhindring af overførslen af antibiotikaresistens fra veterinærområdet til humanområdet.

Under Parlamentets debat om betækningsforslaget blev det flere gange fremhævet af MEP'erne, at emnet i høj grad er et anliggende for EU på grund af den grænseoverskridende karakter af problemet med antibiotikaresistens. Derudover blev det påpeget, at det var nødvendigt at gennemføre en integreret indsats, da der er brug for en løsning både på det humane og på det veterinære område.

Det er bl.a. på baggrund af Parlamentets arbejde i de to udvalg, at Kommis-særen for Sundhed og Forbrugerpolitik, John Dalli, og Kommissæren for

⁵ Rådets Henstilling fra 15. november 2001 om hensigtsmæssig anvendelse af antimikrobielle stoffer i humanmedicin:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:034:0013:0016:DA:PDF>

⁶ Europa-Parlamentets Beslutning af 12. maj 2011 om antibiotikaresistens:

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2011/05-12/0238/P7_TA-PROV\(2011\)0238_DA.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2011/05-12/0238/P7_TA-PROV(2011)0238_DA.pdf)

⁷ Europa-Parlamentets Beslutning af 27. oktober 2011 om "The public health threat of antimicrobial resistance": <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+20111027+SIT+DOC+PDF+V0//EN&language=EN>

Forskning og Udvikling, Máire Geoghegan Quinn, nu har fremlagt en femårig handlingsplan med 12 tiltag til bekæmpelse af antibiotikaresistens.

Hvad indeholder Kommissionens nye handlingsplan?

De 12 tiltag i Kommissionens handlingsplan er:

1. *Forbedre kendskabet til hensigtsmæssig anvendelse af antibiotika;* blandt andet vil Kommissionen sikre receptpligt for antibiotika i alle medlemslande, forbedre de nationale overvågningssystemer af antibiotikaresistens og styrke effektiviteten af de nationale strategier og kontrolforanstaltninger.
2. *Styrke EU-lovgivningsrammen for veterinærmedicin og foderlægemidler;* Kommissionen vil sikre, at der er advarsler og retningslinjer på etiketterne til veterinærmedicin, som indeholder antibiotika og overveje begrænsninger på brugen af nye eller vigtige antibiotika til mennesker i veterinærsektoren.
3. *Indføre anbefalinger for hensigtsmæssig anvendelse af veterinærmedicin, herunder opfølgingsrapporter;* idet der mellem EU's medlemslande er stor forskel på, hvordan antibiotika anvendes i husdyrhold.
4. *Styrke forebyggelse og bekæmpelse af infektion på hospitaler, klinikker osv.;* inden udgangen af 2012 vil Kommissionen udarbejde en rapport, hvori medlemslandenes fremskridt inden for blandt andet forebyggelse, bekæmpelse og overvågning af infektioner erhvervet i sundhedsvæsenet kontrolleres.
5. *Etablere et juridisk værktøj til at fremme forebyggelse og bekæmpelse af infektioner hos dyr i den nye EU-dyresundhedslovgivning;* blandt andet vil Kommissionen reducere forebyggende anvendelsen af antibiotika til dyr.
6. *Fremme tiltag inden for samarbejdsforskning og -udvikling med henblik på at tilvejebringe nye antibiotika til patienter;* gennem hidtil uset åben videndeling ønsker Kommissionen at forbedre effektiviteten af forskning i og udvikling af nye antibiotika. Det skal blandt andet ske gennem en aftale med industrien om offentligt-privat samarbejde og ved at mobilisere ressourcer til at etablere gode markeds- og prisbetingelser for ny antibiotika.
7. *Fremme indsatsen for at introducere nye antibiotika i veterinærmedicin;* Kommissionen vil undersøge, om udviklingen af nye veterinære antibiotika vil reducere resistensen over for de nuværende antibiotika.
8. *Udvikle og/eller styrke multilaterale og bilaterale forpligtelser med henblik på forebyggelse og bekæmpelse af antibiotikaresistens i alle sektorer;* i samarbejde med WHO vil Kommissionen fokusere på at

gennemføre de regionale strategier mod antibiotikaresistens samt iværksætte et samarbejde om reduktionen af miljøforurening forårsaget af antibiotikaresistens. Derudover vil Kommissionen arbejde på at styrke det transatlantiske samarbejde gennem TATFAR⁸.

9. *Styrke systemer til overvågning af antibiotikaresistens og forbruget af antibiotika i humanmedicin*; Kommissionen vil med støtte fra EDCD⁹ forbedre adgangen til data om antibiotikaresistens på både regionalt og lokalt plan samt på sygehuse.
10. *Styrke systemer til overvågning af antibiotikaresistens og forbruget af antibiotika i veterinærmedicin*; det nuværende netværk til overvågning af forbruget af antibiotika til dyr (ESVAC¹⁰) skal udvides, og det skal gøres muligt at sammenligne data fra både human og veterinær overvågning fra de forskellige EU-agenturer.
11. *Styrke og koordinere forskningsindsatsen*; Kommissionen foreslår blandt andet at fremme forskningen af diagnostiske værktøjer og vacciner samt lancere en koordinering af nationale forskningsaktiviteter med relation til antibiotikaresistens. Derudover ønsker Kommissionen at bidrage til en global kortlægning af lægemiddelresistens.
12. *Forbedre kommunikationen om antibiotikaresistens over for offentligheden*; Kommissionen vil støtte den europæiske antibiotikaresistens dag (den 18. november) ved blandt andet at bidrage med undersøgelse og komparativ forskning af effektiviteten af denne kommunikationsindsats. Kommissionen vil derfor senest i 2015 gennemføre en ny meningsmåling af offentlighedens adfærd i forbindelse med antibiotikaresistens og den hensigtsmæssige anvendelse af antibiotika.

Hovedelementerne

Overordnet har handlingsplanen 5 primære formål:

1. Gennem bedre kommunikation skal der sikres en hensigtsmæssig brug af antibiotika hos både dyr og mennesker i EU for derved at mindske risikoen for at udvikle resistens overfor disse stoffer.
2. Effektivt at forebygge mikrobielle infektioner og deres spredning.
3. At udvikle nye, effektive antibiotika eller alternativer til behandling af infektioner hos mennesker og dyr.
4. Gennem internationale samarbejdspartnere at mindske risikoen for spredning af antibiotikaresistens ved handel og rejser.

⁸ Trans-Atlantic Task Force on Antimicrobial Resistance

⁹ European Centre for Disease Prevention and Control

¹⁰ The European Surveillance of Veterinary Antimicrobial Consumption

5. Styrke forskningen i at udvikle innovative midler til bekæmpelse af antibiotikaresistens.

På nationalt plan har flere medlemslande allerede taget tiltag til bekæmpelse af antibiotikaresistens. Disse tiltag vil danne grundlag for den praktiske udvikling og gennemførelse af Kommissionens handlingsplan. I Danmark præsenterede Fødevareministeriet og det daværende Indenrigs- og Sundhedsministerium i foråret 2010 en fælles handlingsplan om antibiotikaresistens- og forbrug¹¹. Handlingsplanen fastsætter fælles prioriteter, målsætninger og indsatsområder for de to myndigheder.

Næste skridt

Under det danske EU-formandskab i første halvår af 2012 vil der være fokus på antibiotikaresistens. Blandt andet vil Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse i samarbejde med Ministeriet for Fødevare, Landbrug og Fiskeri afholde en **konference om bekæmpelsen af antibiotikaresistens den 14.-15.**

marts 2012 i Bella Centeret i København. Konferencen vil få titlen: "Combating Antimicrobial Resistance - Time for Joint Action" og der vil være deltagelse af både forskere, politikere og interessereorganisationer.

Derudover forventer Rådet at vedtage konklusioner om Kommissionens handlingsplan den 22. juni 2012.

Med venlig hilsen

Louise Juul

¹¹ Indenrigs- og Sundhedsministeriet samt Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fisker, 26. maj 2010, Fælles antibiotika og resistenshandlingsplan:

http://im.dk/Aktuelt/Nyheder/Sundhedspolitik/2010/Maj/~media/Filer%20-%20dokumenter/Antibiotikaresistens/Handlingsplan_mod_antibiotikaresistens.ashx